

MAATALOUDEN RAKENTEEN KEHITTÄMINEN

Tarkastuksessa selvitettiin maatalouden rakenteeseen vaikuttavien toimien, lisämaanoston ja navettainvestointien tuen sekä maitokiintiöjärjestelmän, vaikuttavuutta ja tukien kohdentumista.

Lisämaanoston tukeen on käytetty vuosina 1996-99 noin 170 miljoonaa markkaa ja navettainvestointien tukeen noin 670 miljoonaa markkaa. Kaikista maatalouden rakenteista ne muodostivat kyseisellä ajanjaksolla noin neljänneksen. Vuonna 1985 käyttöön otetulla maitokiintiöjärjestelmällä säädellään maidontuotannon määrää. Alkuvaiheessa kiintiöitä siirrettiin hallinnollisesti luopuvilta tiloilta jatkaville. Vuodesta 1992 lähtien sallittiin tuottajien välinen kauppa kiintiöillä ja tällä hetkellä on käytössä sekamalli, jossa noin puolet siirtyvistä kiintiöistä myydään hallinnollisesti kiinteään hintaan ja puolet tuottajien välisessä vapaassa kaupassa.

Tarkastuksessa havaittiin, että lisämaanoston tuki nostaa pellon hintaa. Kohonneen hinnan vuoksi osa tuesta kohdistuu peltonsa myyville ja maanviljelyksestä luopuville tiloille. Tämä on vastoin maatalouspoliittisia tavoitteita, joiden mukaan vain aktiivisia tiloja tuetaan. Tarkastuksessa havaittiin myös, ettei lisämaanoston tuki ole vaikuttanut tilakoon kasvuun. Tähtäkään osin tuki ei ole toiminut tavoitteiden mukaisesti.

Tarkastuksen perusteella lisämaanoston tuen tarkoituksenmukaisuutta olisi harkittava uudelleen. Tuen jatkuessa, sen kohdentumisesta myös luopujille tulisi mainita hallituksen talousarvioesityksessä.

Navettainvestointien tuen osalta ei tarkastuksessa saatu tilastollista näyttöä tuen kohdentumisesta korkeampina maitokiintiöiden hintoina luopuville tiloille. On kuitenkin hyvin todennäköistä, että tuki kohottaa kiintiöiden hintaa. Tuen saamisen ehtona on riittävien maitokiintiöiden hankkiminen ja peltomaan tavoin maitokiintiöiden määrä on kiinteä.

Maitokiintiöjärjestelmä ilman navettainvestointien tukeakin aiheuttaa huomattavan tulonsiirron jatkavilta tiloilta maidontuotannosta luopuville tiloille. Lisäksi kiintiöiden hintaan sitoutunut pääoma heikentää maitotilojen kannattavuutta ja vaikeuttaa sukupolvenvaihdoksia. Tarkastuksessa ei kuitenkaan havaittu maitokiintiöjärjestelmällä saavutetun sille asetettua tavoitetta, maidontuotannosta luopumisen nopeutumista. Luopumisvauhti ei ole muuttunut 30 vuoteen. Tämän vuoksi tarkastusvirasto on katsonut, että tuottajien välisessä maitokiintiöiden siirtämisessä tulisi harkita kaupankäynnistä luopumista ja järjestelmän muuttamista hallinnolliseen siirtoon perustuvaksi.

Lähivuosina maidontuotannossa aletaan maksaa tukea myös maitokiintiölle. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan tällainen tuki tuotanto-oikeudelle nykyjärjestelmän vallitessa lähinnä pääomittuu maitokiintiöiden hintaan eikä juurikaan hyödytä jatkavaa tuottajaa.